

meter, po katerem se uči meriti planjava. Ena presekl-lica (diagonala) tega kvadrata razkazuje kvadratna šte-tila: 1, 4, 9, 16, 25, 36, 49, 64, 81, 100; druga preseklica pa dokazuje, da $5 \times 6 = 6 \times 5$, $4 \times 7 = 7 \times 4$, $3 \times 8 = 8 \times 3$, $2 \times 9 = 9 \times 2$, $1 \times 10 = 10 \times 1$. In te dve preseklici stvarite znamenje poštevanja. Kaže se toraj tudi tū neka vzajemnost.

* Navod, kako naj ravnaajo posamesni kmetje in cele soseske z gozdom. Slovenskim soseskam in kmetom spisal Mavricij Scheyer, na svitlo dal deželni odbor Kranjski. Veljá le 12 kraja.

Ko je gozdni nadzornik gosp. Dimic po ogledu dežele Kranjske spisal poročilo o tem, kar je videl in najdel lansko leto, je na srce pokladal deželnemu odboru, naj dá na svitlo knjižico, ki bi kmete naše podučila o važnosti gozdov in umnem gospodarstvu ž njimi. Ker pa je Scheyerjeva knjižica prav nalašč v ta namen pisana, zato jo vnovič priporočamo našim go-
spodarjem in občinam sploh, naj sežejo po njej, da se širi po deželi umno gospodarstvo z gozdom. Posebno pa prosimo prečastito našo duhovščino, naj se ona bla-
govoljno poprime tega poročila, vsaj če ona ne po-
maga, ne gré nobena reč tako naprej, kakor je želeti in je potreba. Če bi se zanašali na tiste širokoustnike, ki „napredek“ in „omiko“ dandanes s tolikim hrupom na svojem banderu nosijo, šel bo „napredek“ polževo, ali še bolje rečeno, rakovo pot. — Knjižica se po 12 kr. dobiva v pisarnici deželnega odbora v Ljubljani.

Druga knjižica, tudi od deželnega odbora Kranj-skega na svitlo dana in v njegovi pisarnici na prodaj, se imenuje:

Niže merstvo. Po hrvaškem predelal prof. Ivan Tušek.

Tudi to knjižico, ktera gospodarje uči meriti njive, travnike, gozde, vinograde, pota itd. in je tudi še po-sebno pripravna šolam, kličemo pri tej priliki v spomin našim rodoljubom. Z 106 podobami razjasnjena veljá le 30 kraja.

Ali ni škoda, da koristne take bukve trohnijo v shrambah, namesti da bi le konec jemale s tem, da se pridno prebirane strgajo?

Politične stvari.

Nesramne zvijače „Narodovcev“.

Ko so „Novice“ v zadnjem listu v brambo grofa Hohenwarta na dan prinesle adresno zaupnosti in zahvalnosti, ki mu jo je slovenski narod s tisočer-nimi podpisi leta 1871. poklonil in katero so podpisali tudi „Narodovci“, so jim s tem spominom tako zme-šale možgane, da „Narodov“ članek v 157. številki z napisom „Nekoliko odgovora“, je, kakor današnji dopis iz Gorice pravi,*) res pravo divjanje znorelega človeka. Kakor riba, ki se je vjela na trnek, tako se na svojo lastno ost vjeti „Narod“ zaganja silovito sèm ter tje in z repom svojim otepa dr. Bleiweisa, dr. Costo, Kluna, Ulago, „celo črno in farizejsko drhaldo“ itd. ter okoli sebe meče s „sokrevco starih fanatikov“, „Klečeplaz“, „poúličnim fantalinom“ (zarad te infamije „Narod“ lahko dobí tožbo, ako bi gosp. Klun hotel policijo na pomoč klicati), „beračil za orden“, „korumpirano in zlobno gnjezdo“, „lisičji logor“, okorele „Novice“, „za-nikerna kokoš“, „uskok iz nemškega taborja“ itd. itd., — za dr. Vošnjaka pa reklamo dela, češ, da ga hočejo „Novice“ (!) „uničiti“. Ali ni to cel besednjak izbranih surovosti in psovk?! — in vendar se drzne tak pisún „Novičnemu“ spisu na brambo Hohen-warta očitati „surovost“! „Narod“ se čedalje bolj kaže

*) Žalibog, da zarad premalo prostora smo ta dopis morali od-ložiti za prihodnje. Vred.

pravega učenca „Tagblattovega“ tudi v pisavi, in če „Narodov“ Baptista misli, daje „Tagblatt“ dr. Blei-
weisov „bavbav“, naj mu povemo, da, kolikor nam je znano, dr. Bleiweis niti „Tagblatta“ niti „Slov. Naroda“ še ne bere ne drugače, kakor če mu prija-
telji povedó, da sta mu Castor in Polux kako „zalo-žila“. O tem smislu sta mu „Tagblatt“ in „Slov. Nar.“ res „bavbav“.

Članek „Novic“ v 28. listu je z gorko besedo, kakor Hohenwart zasluži, zagovarjal kandidaturo njegovo za poslanca in z adresno kazal, da „Narodovci“ in njim na čelu dr. Vošnjak in Jurčič, ki danes tako, jutri drugač gevorijo in delajo, samo nagajajo državnopравни stranki in razpor delajo. In to vidi ves svet: pravi narodnjaki z žalostjo, nemčurji pa z veliko radostjo. In ta razpor je dr. Vošnjakova zasluga. Z razporom je začel „Narod“, bivajoč še v Mariboru; dr. Toman, Svetec (stokrat ponavljani „to je prvo“), dr. Costa, „Novice“, dr. Bleiweis in še drugi bili so pogostoma napadani, tako, da je ranjki dr. Toman vredništvu „Novic“ večkrat nevoljen očital, zakaj da molčijo? Al „Novice“ so prvi čas do-sledno molčale na vse napade na naše prve rodo-ljube, mislé si, da bode „Narod“ konečno vendar spo-znal, da največa moč narodne stranke obstojí v slogi in edinosti. Al žalibog, motili smo se! „Narod“ je gnjusno svoje rokodelstvo od leta do leta huje dalje tiral in do vrhunca prignal zdaj, ko se je v Ljubljano preselil in ž njim dr. Vošnjak. Starodavni program slovenski „za vero, dom, cesarja“, ki nas je vodil v složnosti pri vsem delovanji, pri vseh taborih, pri vseh volitvah (še dr. Zarnik ga je v Trebnem celó slo-vesno podpisal), je dr. Vošnjak zadnji čas že na Štajarskem rušiti začel, dokler ni ondi s svojo poli-tiko tako pogorel, da je zapustil Štajarsko svojo do-movino in se kot pogorelec preselil v Ljubljano, kjer je — da z „lepimi“ Narodnimi besedami govorimo — „beračil“ ne „za orden“, ampak za — —. Ko je bil po-tem na Kranjskem na trdnem, začel je v „Narodu“ ro-vati tako, da je celó presedati jel mnogim svojim pri-jateljem; poslednjič zatajivši naš starodavni program, proklamiral je novega: „za omiko“ in „svobodo“. In v tem duhu rujeta zdaj in rohnita in delata razpor na Kranjskem, Štajarskem in Goriškem, on in Jurčič v „Narodu“, ki je domêna postal slovenskim „Tagblat-tarjem“. — To so „zasluge“ dr. Vošnjakove! Mi ga ne zavidamo za-nje, in milujemo prihodnjih volitvah najbolj naše Štajarce, ki se imajo boriti zdaj z dvema nasprotnikoma: Vošnjakovci in nemčurji, in če v taki bridki situaciji padejo pri volitvah, „za-sluga“ bo to le spet Vošnjakova.

To odgovoriti smo bili prisiljeni na „Narodove“ psovke. — Zdaj pa o zadevah grofa Hohenwarta vzamemo nektare liste „Slov. Naroda“ v roke, da jih pokažemo našim bralcem, da vidijo iz lastnih njegovih besed, kako nesramne zvijače tega, kar „Narod“ pisari dandanes, mimo tega, kar je pisal leta 1871. in 1872., ko je Hohenwartu slavo pel iz polnega grla.

V 139. listu na 2. strani „Slov. Nar.“ leta 1871. se bere sledeče:

„Iz Ljubljane se nam telegrafira, da je Hohenwart v Novem mestu imenovan za častnega meščana. — **Zi-veli Novomeščani!**“

V listu 141. na 3. strani „Slov. Nar.“ se bere v dopisu iz Ljubljane to-le:

„Veselo znamenje politične zrelosti so te dni objavili naši vrli Bohinjci s tem, da so ministru Hohenwartu poslali zaupnico, ter ž njo dokazali, da tudi v podnožji Triglava vedó ceniti njegovo pošteno politično delavnost. — **Slava jim!**“

V listu 142. na 1. str. „Slov. Nar.“ stoji zapisano: „Zaupna adresa, ktere besede priobčimo kasneje, podpisuje se po vsem Slovenskem bivšemu ministru Hohenwartu.“

V 24. listu leta 1872. na čelu „Slov. Nar.“ beremo pod naslovom „Hohenwartovo pismo“ sledeče:

„Po vsem Slovenskem se je, kakor znano, podpisala in poslala grofu Hohenwartu zaupnica. Bivši (in kakor upamo bodoči) minister avstrijski grof Hohenwart je na to zaupnico poslal v roke pošiljatelju zaupnice, g. dr. Costi, sledeče v nemškem jeziku pisano pismo kot odgovor:

„Vaše blagorodje! Po daljši odsočnosti iz Gmundna zopet sem vrnivši se, našel sem Vašega blagorodja dobrotno pismo od 30. u. m. in s tem pismom poslano zaupnico, s katero me je počastilo slovensko prebivalstvo na Kranjskem in po sosednih deželah.

„Ako že osobne razmere, s kterimi sem po familiji in posestvu na Kranjsko vezan, tej adresi dajejo odličen prostor med mnogimi dokazi priznanja, ki so mi iz različnih dežel monarhije došli, poveča se vrednost te izjave še tembolj z onim prostovoljnim po Vašem blagorodji opisanem načinu, kako so se nje tisočeri iz vseh vrst ljudstva s svojimi podpisi udeležili.

„Ker je Vaše blagorodje dobroto imelo, poslanje te adrese na mene prevzeti, dovolite mi tudi, nadlegovati Vas s prošnjo, da izvolite biti posredovalec moje zahvale, kteri morem pristaviti samo zagotovljenje, da bodem zmirom zvest ostal načelom, ktere sem s svojimi tovariši v ministerstvu zastopal, in da z veliko nado pričakujem, kakor mislim, nedaljni čas, ob kterem bode zopetno in temeljito izpoznanje zmote o vrednosti navideznih uspehov, dobljenih po posilnem potu centralizacije, pripravilo k splošnemu priznanju resnice, da more Avstrija dobiti svojo staro moč in velikost samo ako ponovi slogo svojih samoupravnih delov, in **dalje zida** na svojih starozgodovinskih podlogah („dass ich den Grundsätzen, welche ich mit meinen Collegen im Ministerium vertreten habe, stets treu bleiben werde, und mit voller Zuversicht dem, wie ich glaube, nicht fernen Zeitpunkt entgegen sehe, in welchem die abermalige und gründliche Enttäuschung über den Werth der auf dem Zwangswege der Centralisation etwa erzielten Scheinerfolge die Wahrheit zur allgemeinen Anerkennung bringen wird, dass Oesterreich nur in der wiederhergestellten Eintracht seiner eigenberechtigten Theile, in dem Weiterbaue auf seinen althistorischen Grundlagen auch seine alte Macht und Grösse wieder erreichen könne“).

Vašemu blagorodju še enkrat za dobrotno naznanilo najboljšo zahvaljevaje se podpisujem se z izrazom osobitega spoštovanja“ itd.

Karl grof Hohenwart s. r.

V Gmunden-u 24. februarija 1872.

Temu pismu je dodal „Slov. Narod“ sledeče:

„Priobčujemo to pismo na tem prvem mestu, ker se nam zdi ne samo zanimivo, temuč politično veljavno, in to v onem stavku, kterega smo zgorej natisnili poleg slovenske prestave tudi nemški izvirnik.

Upozorovati se nam treba zdi č. bralce na datum (24. febr.), ob kterem je ta list pisan, to je po tem, ko je Hohenwart iz Dunaja nazaj prišel, kjer je na veliko jezo ustavakov imel daljše konference s cesarjem in dvorskimi krogi.

Diplomati in državniki niso nikdar jezični. Posebno Hohenwart je ves čas svojega vladanja pokazal, da ne govori ob nepravem času, in da premisli, kar govori. Da je molčati znal in molčal, da svoje politike ni na ulice nosil, kdo se tega ne domisli? Saj tako imenovani ustavoverci v svojo strahovito jezo dolge mesece

niso vedeli ničesa pozitivnega o njegovih črtežih politične akcije, da, celó mi podpiratelji njegove politike, nismo bili v jasnem, dokler ni na svetlo prišlo 12. septembra l. l. cesarsko poslanje na česki deželni zbor in s českimi zaupnimi možmi dogovorjeni fundamentalni članki. Da torej Hohenwart zdaj, po svojem dogovarjanju s cesarjem, po malem — kakor on pravi — „navideznem uspehu“ Lasserjevem, tako odločno svoje prepričanje izreka, da današnji vladni sistem ne bo dolgo trajal, da bodo ustavoverci le samo sebe zopet in za vselej „ad absurdum“ spravili, in da bode kmalu zopet vrnila se politika poravnanja in enakopravnosti v Avstriji: vse to ni nepremišljeno, ni slučajno, in zato je — važno. Kakor bode torej ta izjava prvoseznika ministerstva „poštenih mož“ prave Avstrijske barve izpodbudila vse federaliste v Avstriji k odvažnemu vstajanju v borbi proti „posilnim potom“ Pruskih slug: tako bode padla kakor bomba v ustavoverno krdelo, ktero slepo in gluho ravno raja okolo zatega teleta svojega prvega navideznega uspeha, volitev za silo.

V tem pismu ponavlja Hohenwart v kratki črti, v dveh vrstah svoj program, govoreč, da bode Avstrija močna, kedar bodo „ravnopravni deli“ zložni, in da se to doseže, ako se na historičnih podlogah dalje zida („Weiterbau auf althistorischen Grundlagen“). *Pismo je obrnjeno na Slovence, in to ne samo na Kranjskem, nego tudi po deželah, ki na Kranjsko mejajo, v kterih Slovenci prebivajo, torej po slovenskem Štajarskem, slovenskem Koroškem, Goriškem in Primorskem.*

Naravno je torej, da pri tej priliki Slovenci zopet prevdarimo svoj program, kterega izpolnitev naš narod pričakuje od pravo-avstrijskega državnika, — da zopet ponovimo svoj program, od kterega nikdar odstopiti ne smemo, ako hočemo kot narod živeti, ne pa okolo in okolo središča (Kranjskega) kot tlačene narodne manjšine hirati in naposled usahniti, da po tem pride vrsta pogina tudi na ono središče samo.

Naš slovenski program se popolnoma sklada s programom v onih besedah naveščenem — ako se važnost poklada na besedo „weiterbau“. Z golo historično podlogo Slovincem ni pomagano, ako pa se ta predloga tako „dalje zida“, da pridemo na narodno pravo, ktero terja, da se naš slovenski narod administrativno in politično zedini, nam je tudi ona podlaga prav. A brez tega pogoja za nas ni spasa ni rešitve v Avstriji, ktero pač hočemo v „stari moči in velikosti“, ali v novi pravičnosti, ker starih pravic nam žalibog ni nikdar zaknjižila, da si smo jo zmirom ljubili“.

Tako je „Narod“ slavo pel grofu Hohenwartu, in še več: v listu 21. dec. 1871. leta je naznanil, da pri Pokornu v Pragi je na svetlo prišla slika Hohenwartova, prepričan: „da bodo mnogi radi okinčali sobe s podobo moža, kteri je pošteno in nesebično se trudil za zadovolitev avstrijskih narodov“.

In ta mož, ki ga je „Slov. Narod“ leta 1871. in 1872. tako častil, mu je l. 1873. manj kakor dr. Razlag, katerega je v zadnjem deželnem zboru v grob položil!! Kakošno ime zasluži taka perfidija?

Naši dopisi.

Iz Dolenskega 6. julija. J. J.-č. (Klic za pomoč.) Da kmet vidi črno na belem, so nam unidan „Novice“ visoke cenilne zemljiške številke naznanile; posebno na Dolenski strani, pod glavnijo Krško je kmet omamljen strmeln. Kmet se trudi od ranega jutra do pozne noči, da cesarju davek plača in svoje otročiče preživi; skozi celo leto se veseli jesenske dôle, al, ko pride jesen, pa